

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

**ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ
ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ:
НАЦІОНАЛЬНИЙ, ЄВРОПЕЙСЬКИЙ,
ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИЙ ВИМІРИ**

Матеріали

науково-практичного круглого столу

(м. Суми, 26 січня 2024 року)

Суми
Сумський державний університет
2024

СКЛАД ОРГАНІЗАЦІЙНОГО КОМІТЕТУ:

Крупчан О. Д., доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН України, директор Інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України;

Попович Т. Г., кандидат юридичних наук, старший дослідник, учений секретар НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України;

Руденко Л. Д., кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки СумДУ;

Плотнікова М. В., кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного, європейського права та порівняльного правознавства СумДУ;

Швагер О. А., кандидат юридичних наук, асистент кафедри міжнародного, європейського права та порівняльного правознавства СумДУ

*Рекомендовано до видання
рішенням вченої ради
Навчально-наукового інституту права СумДУ
(протокол № 5 від 23.01.2024 року)*

Правове регулювання фінансових послуг: національний, європейський, глобалізаційний виміри : матеріали науково-практичного круглого столу (м. Суми, 26 січня 2024 р.). – Суми : Сумський державний університет, 2024. – 105 с.

До збірника ввійшли тези доповідей та повідомлення викладачів, студентів, учених та аспірантів ЗВО і наукових установ, які брали участь у науково-практичному круглому столі «Правове регулювання фінансових послуг: національний, європейський, глобалізаційний виміри», присвяченому актуальним питанням правового регулювання ринків фінансових послуг в Україні та Європейському Союзі.

ЗМІСТ

	С.
ВСТУПНЕ СЛОВО.....	6
<i>Bazylieva V.</i> FOREIGN EXPERIENCE IN PROTECTING THE CONSUMERS' RIGHTS OF FINANCIAL SERVICES.....	8
<i>Bila A. V.</i> SOME IMPLEMENTATION ASPECTS OF INTERNATIONAL STANDARDS REGULATING THE FINANCIAL SERVICES MARKET IN UKRAINE.....	13
<i>Shcherban Elena</i> SOME IMPLEMENTATION ASPECTS OF INTERNATIONAL STANDARDS REGULATING THE FINANCIAL SERVICES MARKET IN UKRAINE.....	13
<i>Гуцалюк О. М., Бондар Ю. А.</i> РОЗВИТОК РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	16
<i>Даценко О. І.</i> РОЛЬ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ У ЗАХИСТІ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ.....	20
<i>Дерев'янко Б. В.</i> ПРО ПОСИЛЕННЯ КОНТРОЛЮ ДОТРИМАННЯ ПІДСТАВ НАДАННЯ ОКРЕМИХ ФІНАНСОВИХ ВИПЛАТ.....	23
<i>Дмитренко Е. С.</i> АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ АДАПТАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ФІНАНСОВУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ НАДАВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ У ЗВ'ЯЗКУ ІЗ НАБУТТЯМ УКРАЇНОЮ СТАТУСУ КАНДИДАТА НА ЧЛЕНСТВО У ЄС.....	27
<i>Ільченко М. Г.</i> АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ФІНАНСОВО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ КРИПТОВАЛЮТИ У ЗВ'ЯЗКУ ІЗ НАБУТТЯМ УКРАЇНОЮ СТАТУСУ КАНДИДАТА НА ЧЛЕНСТВО У ЄС.....	31

<i>Клименко К. В., Ухналь Н. М.</i> ІНСТИТУТ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ.....	36
<i>Корнева Т. В., Сірочук І. В.</i> ФОРМУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СТРАТЕГІЇ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	40
<i>Кузмін А. Р.</i> ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ СПІВПРАЦІ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ З ЄВРОПЕЙСЬКИМ БАНКОМ РЕКОНСТРУКЦІЇ ТА РОЗВИТКУ.....	45
<i>Маланчук Т. В.</i> НОВІ ПРАВИЛА ЄС ЩОДО ЗАХИСТУ ПРАВ ПОЗИЧАЛЬНИКІВ СПОЖИВЧИХ КРЕДИТІВ.....	48
<i>Плотнікова М. В.</i> ВИМОГИ ДО РЕКЛАМИ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ ЯК СКЛАДОВА ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ У ЄС.....	51
<i>Пожидаєва М. А.</i> ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ АКТИВ ПРАВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ У СФЕРІ ПЛАТІЖНИХ ПОСЛУГ У ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ: ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ.....	55
<i>Руденко Л. Д.</i> ДО ПИТАННЯ ПРО ЗАКОННІСТЬ КОМІСІЇ ЗА ОБСЛУГОВУВАННЯ КРЕДИТУ ЯК УМОВИ ДОГОВОРУ СПОЖИВЧОГО КРЕДИТУВАННЯ.....	61
<i>Рудой В. М.</i> ПОСИЛЕННЯ НАГЛЯДУ ЗА НЕБАНКІВСЬКИМИ ФІНАНСОВИМИ УСТАНОВАМИ В УКРАЇНІ.....	64
<i>Рудой В., Лисенко І.</i> НОВАЦІЇ КОНТРОЛЮ ЗА ЗАХИСТОМ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ.....	68

<i>Світличний Д. С.</i> ПРО РОЗВИТОК ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ У СФЕРІ ТРАНСПОРТУ.....	71
<i>Устинова І. П.</i> СВДС ЯК ВИД ФІНАНСОВОГО МОНИТОРИНГУ.....	76
<i>Ушинкіна О. А.</i> ДЕРЖАВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОБІГУ ВІРТУАЛЬНИХ АКТИВІВ В УКРАЇНІ: АДАПТАЦІЯ ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТИВ.....	80
<i>Цветков А. М.</i> ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ.....	84
<i>Цукан С. В.</i> ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ЄВРОПЕЙСЬКОГО РЕГЛАМЕНТУ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКІВ КРИПТОАКТИВІВ (MICA).....	89
<i>Швагер О. А.</i> ПОРЯДОК ІНФОРМУВАННЯ УЧАСНИКІВ ПЕНСІЙНИХ СХЕМ УСТАНОВАМИ ПРОФЕСІЙНОГО ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ У ВІДПОВІДНОСТІ ДО ВИМОГ ЗАКОНОДАВСТВА ЄС.....	92
<i>Курса С.</i> ПРАКТИКА СУДУ ЄС У СФЕРІ РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ ТА ЇЇ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ.....	96
<i>Кучер О.</i> ФОРМУВАННЯ ВИМОГ ДО ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВИКІВ ТА ЇЇХ ВПЛИВ НА СИСТЕМУ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ: ДОСВІД ЄС.....	101

ПОСИЛЕННЯ НАГЛЯДУ ЗА НЕБАНКІВСЬКИМИ ФІНАНСОВИМИ УСТАНОВАМИ В УКРАЇНІ

Рудой В. М.

*к.е.н., доцент кафедри фінансів, обліку та банківської справи
Луганського національного університету
імені Тараса Шевченка*

Ринок фінансових послуг в Україні визначається розвитком, який обумовлений внутрішніми та зовнішніми чинниками, включаючи вплив глобальних тенденцій та адаптацію міжнародного досвіду. Розглядаючи внутрішні фактори, слід відзначити вплив економічних, воєнного стану, політичних та правових аспектів на формування та функціонування цього ринку. Глобалізація фінансового сектору, визначає значущі тенденції, а уніфікація регуляторних підходів, стає необхідною у зв'язку з міжнародною інтеграцією та впливає на розвиток небанківських фінансових установ. Розповсюдження міжнародних стандартів у наданні та споживанні фінансових послуг є одним важливим аспектом, який формує та впливає на стратегії управління активами. Водночас, важливо визначити можливості та шляхи ефективної імплементації міжнародного досвіду з метою оптимізації стратегій та підвищення конкурентоспроможності національних небанківських фінансових установ.

Зазначимо, що Національний банк України (далі – НБУ), відповідно до положень Законів України "Про страхування" [2], "Про кредитні спілки" [1], "Про фінансові послуги та фінансові компанії" [3], впроваджується новий порядок авторизації надавачів фінансових послуг та здійснення нагляду на консолідованій основі за небанківськими фінансовими установами. Саме впровадження положення, яке було затверджене рішенням Правління НБУ від 29 грудня 2023, №199 [4], регламентує процедури та умови авторизації для всіх надавачів фінансових послуг, за винятком банків та операторів платіжного ринку. До основних аспектів контролю, відповідно до положення слід віднести (таблиця 1).

Таблиця 1. Регулювання відповідно до Положення про авторизацію надавачів фінансових послуг та умови здійснення ними діяльності з надання фінансових послуг

№ з.п.	Напрямок	Роз'яснення
1.	Порядок видачі та зміна ліцензій	Установлено порядок видачі та зміни обсягу чи типу ліцензій на різні види діяльності
2.	Процедура погодження/повідомлення про участь	Регулюється процедура погодження чи повідомлення про набуття чи збільшення істотної участі у фінансових установах.
3.	Вимоги до ділової репутації	Встановлюються критерії та порядок оцінки ділової репутації надавачів фінансових послуг
4.	Вимоги до фінансового та майнового стану	Визначаються вимоги до фінансового стану юридичних осіб та майнового стану фізичних осіб, що здійснюють фінансову діяльність
5.	Порядок припинення діяльності	Визначається порядок припинення діяльності з надання фінансових послуг у випадках, визначених відповідною нормативною базою

Джерело: складено автором

За допомогою цих регулятивних заходів НБУ прагне забезпечити ефективний контроль над небанківськими фінансовими ус-

тановами та забезпечити виконання встановлених законодавчими актами вимог щодо фінансових послуг та компаній в Україні.

Також слід зазначити, що відповідно до Положення про порядок нагляду на консолідованій основі за небанківськими фінансовими групами [5], визначено нормативні засади для здійснення ефективного контролю за контролерами та учасниками небанківських фінансових груп, а також особами, які виражають намір стати контролерами відповідних груп, і надавачами небанківських фінансових послуг, за винятком кредитних спілок. Відповідно до положення [5], конкретизовано наступні аспекти:

1. Ідентифікація, визнання та припинення визнання фінансової групи. А саме, встановлюється чіткий порядок процедур щодо ідентифікації, визнання та припинення визнання Національним банком небанківської фінансової групи з метою виконання консолідованого нагляду.

2. Вимоги до відповідальної особи групи та порядок погодження. Так, визначається статус відповідальної особи в межах групи та встановлюється процедура погодження цієї особи з НБУ.

3. Вимоги до структури власності групи та систем корпоративного управління, встановлюються вимоги до структури власності фінансової групи, а також систем корпоративного управління та внутрішнього контролю, включаючи управління ризиками.

4. Вимоги щодо дотримання пруденційних вимог, складання та подання звітності, що визначають норми та вимоги, які повинні дотримуватися небанківські фінансові групи щодо пруденційних стандартів, а також встановлюється порядок складання та подання необхідних звітів і інформації для забезпечення консолідованого нагляду НБУ.

Таким чином, це положення має на меті впорядкування та стандартизацію процесів нагляду за небанківськими фінансовими групами, сприяючи тим самим підвищенню ефективності та стабільності фінансового сектору в Україні.

Звернемо увагу також на Положення про загальні вимоги до документів і порядок їх подання до НБУ [6] яким, встановлено уніфіковані стандарти для документації, яка подається до Національного банку в рамках окремих процедур, які стануть обов'язковими з 01 січня 2024 року. Зазначене положення охоплює різні сфери регулювання, зокрема: ліцензування, реєстрація, авторизація учасників ринку фінансових послуг та учасників платіжного ринку, де встановлені загальні вимоги до документів, які пода-

ються для отримання ліцензій, реєстрації чи авторизації учасників ринку фінансових послуг та платіжного ринку; добровільний вихід страховика, кредитної спілки з ринку, зокрема встановлені стандарти та порядок подання документів для добровільного виходу страховиків та кредитних спілок з ринку; ідентифікація, визнання небанківських фінансових груп, визначені загальні вимоги та процедури ідентифікації та визнання небанківських фінансових груп. Зазначені вимоги спрямовані на забезпечення якісного та стандартизованого збору інформації від учасників фінансового ринку, що відіграє критичну роль у формуванні та збереженні стабільності фінансового сектору України.

Отже, зазначене Положення встановлює перехідний період для надавачів фінансових послуг та небанківських фінансових груп, які підпадають під державне регулювання та нагляд НБУ. Протягом цього періоду, який триватиме до 01 липня 2024 року, вони зобов'язані адаптувати свою діяльність відповідно до нових вимог, що дозволяє плавний та ефективний перехід до нового регуляторного середовища.

Таким чином, посилення нагляду за небанківськими фінансовими установами Україні сприяє запровадженню нових регуляторних засад без суттєвого впливу на функціонування учасників фінансового ринку, забезпечуючи при цьому збереження стабільності та надійності фінансової системи України.

Література:

1. Закон України "Про кредитні спілки» від 14 липня 2023 року № 3254-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3254-20#Text>.

2. Закон України "Про страхування" від 18 листопада 2021 року № 1909-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>.

3. Закон України "Про фінансові послуги та фінансові компанії" від 14 грудня 2021 року № 1953-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20#Text>.

4. Постанова Правління Національного банку України «Про затвердження Положення про авторизацію надавачів фінансових послуг та умови здійснення ними діяльності з надання фінансових послуг» від 29 грудня 2023 №199. URL: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_29122023_199.

5. Постанова Правління Національного банку України «Про затвердження Положення про порядок нагляду на консолідованій

основі за небанківськими фінансовими групами» від 29 грудня 2023 № 202.

URL: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_29122023_202.

6. Постанова Правління Національного банку України «Про затвердження Положення про загальні вимоги до документів і порядок їх подання до Національного банку України в межах окремих процедур та внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України» від 29 грудня 2023 №200.

URL: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_29122023_200.